

32. Nagy László Fizikaverseny
Szalézi Szent Ferenc Gimnázium, Kazinbarcika
2017. február 23 – 24.

J a v í t ó k u l c s
11. osztály

3. feladat

Adatok:	$\Delta Q_1 = ?$
$C_1 = 2 \mu\text{F} = 2 \cdot 10^{-6} \text{ F}$	$\Delta Q_2 = ?$
$C_2 = 4 \mu\text{F} = 4 \cdot 10^{-6} \text{ F}$	$\Delta W = ?$
$U_1 = 100 \text{ V}$	$U'_{\text{közös}} = ?$
$U_2 = 0 \text{ V}$	$\Delta W' = ?$
$U_2^* = 200 \text{ V}$	$\Delta W'' = ?$
$U_{\text{közös}} = ?$	

a) Az 1. kondenzátor $Q_1 = 2 \cdot 10^{-4} \text{ C}$ töltést kap feltöltéskor. 1 pont

Összekapcsolás után a rendszeren is ennyi töltésnek kell lennie az elektromos töltésmegmaradás törvénye szerint.

E töltés egy része átvándorol az eredetileg töltetlen kondenzátorra.

A két kondenzátor eredő kapacitása: $C = 6 \cdot 10^{-6} \text{ F}$, 1 pont

így a $Q_1 = C \cdot U_{\text{közös}}$ egyenlet felhasználásával $U_{\text{közös}} = \frac{100}{3} \text{ V}$ adódik. 1 pont

Ekkor viszont az eredetileg töltött kondenzátoron $C_1 \cdot U_{\text{közös}} = \frac{2}{3} \cdot 10^{-4} \text{ C}$ töltés marad,

azaz átvándorolt az eredetileg töltetlen kondenzátorra $\frac{4}{3} \cdot 10^{-4} \text{ C}$. 1 pont

(És $C_2 \cdot U_{\text{közös}}$ is tényleg ugyanennyi.) 1 pont

A rendszer energiája viszont nem marad állandó! Okai: a töltés-átrendeződéssel együtt járó elektromágneses mező felépülése és összeomlása; Joule-hő; stb.

Az eredeti energia: $W_1 = 10^{-2} \text{ J}$.

Összekapcsolás után az 1. kondenzátorban $W_1' = \frac{1}{9} \cdot 10^{-2} \text{ J}$; 1 pont

a 2. számúban $W_2' = \frac{2}{9} \cdot 10^{-2} \text{ J}$ lesz. 1 pont

Ez összesen is csak $\frac{1}{3} \cdot 10^{-2} \text{ J}$, 1 pont

tehát $\frac{2}{3} \cdot 10^{-2}$ joule energia disszipálódott a rendszerből. 1 pont

b) Ha a 2. számú kondenzátor is töltve volt, azon $Q_2 = 8 \cdot 10^{-4} \text{ C}$ töltés van. 1 pont

Viszont **párhuzamosan kapcsolni őket kétféleképpen lehet:**

- vagy az azonos előjelű töltésekkel rendelkező fegyverzeteket,
- vagy az ellentétes előjelűeket kapcsoljuk össze egymással.

Az első esetben a rendszer össztöltése $Q' = Q_1 + Q_2 = 10^{-3} \text{ C}$ lesz, ami megmarad. Az eredő kapacitás felhasználásával a kondenzátorok közös feszültsége $U'_{\text{közös}} = \frac{500}{3} \text{ V}$ lesz. 1 pont

Az eredeti össztöltés eloszlik a két kondenzátoron: az 1. számún $\frac{4}{3} \cdot 10^{-4}$ coulombbal növekedett a töltésmennyiség, a 2. számún pedig ugyanennyivel csökkent. 1 pont

A rendszer energiacsökkenése: $\Delta W' = \frac{2}{3} \cdot 10^{-2} \text{ J}$. 1 pont

A második esetben a rendszer össztöltése $Q'' = Q_2 - Q_1 = 6 \cdot 10^{-4} \text{ C}$ lesz, hiszen részben semlegesítik egymást. Ez a „maradék” töltés fog eloszlni a két kondenzátoron. Az eredő kapacitás felhasználásával a kondenzátorok közös feszültsége $U'' = 100 \text{ V}$ lesz. 1 pont

Látszólag az 1. kondenzátoron nem változott semmi, pedig az ő töltését először semlegesítette a másik kondenzátorról odaáramló ellenkező előjelű töltés, majd *ellenkező polaritással ugyanakkora feszültségre töltötte*. Így az ő töltésváltozása $4 \cdot 10^{-4} \text{ C}$. 1 pont

A 2. számú feszültsége fele lett az eredetinek, így a töltése is: róla hiányzik $4 \cdot 10^{-4} \text{ C}$.

A környezetbe disszipálódott energia pedig ebben az esetben: $\Delta W'' = 6 \cdot 10^{-2} \text{ J}$. 1 pont

Összesen: 20 pont